

KAPITEL III ■ ARBETSTID ■ Ordinarie arbetstider ■ Periodarbetstid

KAPITEL III ARBETSTID

— — —

§ 9 Periodarbetstid

Ordinarie arbetstid

mom. 1 I sådant arbete enligt 7 § i arbetstidslagen där arbetstiden ordnas som periodarbete är den fulla ordinarie arbetstiden högst 77 timmar 30 minuter under en 2 veckors period, högst 116 timmar 15 minuter under en 3 veckors period och högst 155 timmar under en 4 veckors period.

En anställd får åläggas högst sju på varandra följande arbetsskift i arbetsskiftsförteckningen.

Tillämpningsanvisning

Bestämmelserna om periodarbetstid kan tillämpas endast i de arbeten och verksamhetsenheter som nämns i 7 § i arbetstidslagen, såsom bl.a. sjukhus, omsorgsinrättningar, hälsocentraler, barndaghem som håller öppet dygnet runt inklusive gruppfamiljedaghem och hem för handikappade, sommarkolonier, flyktingcentraler och servicehem för äldre samt inom hemservicen (ArbetstidsL 7 § 1 mom. 7 punkten). När arbetstiden ordnas för personalen på dessa arbetsplatser står två alternativa arbetstidssystem till buds:

1 ett system i enlighet med 7 § i arbetstidslagen, om vilket det finns bestämmelser i denna paragraf, eller

2 ett system i enlighet med 6 § i arbetstidslagen, om vilket det finns bestämmelser i § 7 i detta kapitel.

Kommunen eller kommunalförbundet ska välja det arbetstidssystem som är det mest ändamålsenliga med tanke på verksamheten och skötseln av tjänste- eller arbetsuppgifterna. Angående arbetsskiftsförteckningen se § 30.

I periodarbete har arbetstiden per vecka eller per dygn inte definierats, och det är inte möjligt att särskilja övertidsarbete per dygn och övertidsarbete per vecka.

Det är motiverat att använda en utjämningsperiod som överstiger tre veckor endast när det behövs med tanke på verksamheten.

- mom. 2 Om anställningen inte fortgår en hel arbetsperiod är den ordinarie arbetstiden per kalenderdag i genomsnitt 7 timmar 45 minuter, dock högst 38 timmar 45 minuter per kalendervecka.

Tillämpningsanvisning

Bestämmelsen tillämpas när anställningen börjar eller slutar mitt under en arbetsperiod eller när anställningen är kortare än en arbetsperiod.

Arbetstiden under söckenhelgsperioder

- mom. 3 Under de arbetsperioder i vilka det ingår en i § 7 mom. 2 nämnd arbetstidsförkortande söckenhelg eller helgdagsafton är den ordinarie arbetstiden under perioden 7 timmar 45 minuter kortare för varje ovan nämnd dag än vad som bestäms i mom. 1 och 2. I deltidsarbete minskas arbetstiden under sådana arbetsperioder proportionellt så att den för varje arbetstidsförkortande söckenhelg nedsätts med den andel av 7 timmar 45 minuter som deltidsarbetstiden utgör av full arbetstid enligt mom. 1 och 2.

Om anställningen inte fortgår en enda full arbetsperiod, förkortas den ordinarie arbetstiden för varje arbetstidsförkortande söckenhelg eller helgdagsafton som infaller under anställningen så att förkortningen står i samma proportion till ovan i detta moment nämnda förkortning som anställningens längd står till en full arbetsperiod.

Exempel

Anställningen fortgår från måndag till följande veckas onsdag (10 kalenderdagar) och den innefattar en söckenhelg. Den proportionella förkortningen på grund av söckenhelgen blir $10/14$ (10 kalenderdagar/2 veckors arbetsperiod) $\times 7,75 = 5,54$ timmar. Övertidsgränsen är 56 timmar 28 minuter.

Uträkning: $(5 \times 7,75 + 3 \times 7,75) - 5,54 = 38,75 + 23,25 - 5,54 = 56,46$ dvs. 56 tim. 28 min.

Begränsning i fråga om tillämpningsområdet för periodarbete

- mom. 4 Denna paragraf tillämpas inte på tjänsteinnehavare och arbetstagare i uppgifter som avses i 7 § 1 mom. 3 punkten i arbetstidslagen, med undantag av trafikverk, och i allmänhet inte heller på sådana tjänsteinnehavare och arbetstagare som arbetar vid i 7 § 1 mom. 2 punkten i arbetstidslagen nämnda inrättnings byggnadsarbeten eller vid deras mekaniska verkstäder eller

reparationsverkstäder. Det förutsätts att det till den trafikpersonal som avses i detta moment räknas endast sådan personal vars arbetstid också hittills har ordnats som periodarbete.

— — —

KAPITEL III ■ ARBETSTID ■ Arbetstidshandlingar och nattarbete

ÖVERSKRIDANDE AV DEN ORDINARIE ARBETSTIDEN OCH ARBETSTIDERSÄTTNINGAR

— — —

§ 14 Definition av och ersättning för mertidsarbete

mom. 1 Mertidsarbete är arbete som på arbetsgivarens initiativ utförs utöver tjänsteinnehavarens eller arbetstagarens ordinarie arbetstid, men som inte är övertidsarbete.

Tillämpningsanvisning

För den som arbetar full arbetstid inom ramen för allmän arbetstid kan mertidsarbete uppkomma endast under söckenhelgsveckor och söckenhelgsperioder.

I periodarbete kan mertidsarbete uppkomma endast för deltidsanställda arbetstagare. I en full arbetsperiod är mertidsarbete arbete som utförs utöver den ordinarie deltidsarbetstiden upp till övertidsgränsen.

mom. 2 I byråarbete ges mertidsersättning till personer med full arbetstid för högst 2 timmar i veckan, utom under de söckenhelgsveckor som avses i § 7 mom. 2.

mom. 3 Mertidsarbete ersätts enligt arbetsgivarens prövning antingen i pengar som en oförhöjd timlön för varje timme mertidsarbete eller i form av motsvarande ledighet.

Tillämpningsanvisning

Förutsättningarna för mertidsersättning framgår av § 21. Angående ersättning i form av ledighet, se § 25 mom. 5 och 6.

§ 15 Definition av och ersättning för övertidsarbete

mom. 1 Övertidsarbete avser arbete som utförs på arbetsgivarens initiativ och som överskrider både den ordinarie arbetstid som antecknats i arbetsskiftsförteckningen och följande övertidsgränser:

1 Allmän arbetstid (§ 7) och byråarbetstid (§ 8)

Övertidsgräns per dygn:

8 timmar eller en längre tid som anges i arbetsskiftsförteckningen, men högst 9 timmar.

Övertidsgräns per vecka:

Vid allmän arbetstid och byråarbetstid är övertidsgränsen per vecka 38 timmar 45 minuter. Under en utjämningsperiod som överstiger en vecka är övertidsgränsen per vecka vid allmän arbetstid dock den i arbetsskiftsförteckningen antecknade ordinarie arbetstiden per vecka och i byråarbete den i arbetsskiftsförteckningen antecknade ordinarie arbetstiden per vecka utökad med 2 timmar.

Om det i en utjämningsperiod ingår en arbetstidsförkortande söckenhelg enligt § 7 mom. 2, utgör övertidsgränsen vid allmän arbetstid den i förteckningen angivna arbetstiden per vecka utökad med 7 timmar 45 minuter för varje arbetstidsförkortande söckenhelg, och i byråarbete den i förteckningen angivna arbetstiden per vecka utökad med 2 timmar och därutöver med 7 timmar 21 minuter för varje arbetstidsförkortande söckenhelg. Den höjning av gränsen som beror på söckenhelg ska göras samma vecka som den extra ledigheten ges.

I en sådan utjämningsperiod för deltidsarbete som överstiger en vecka är övertidsgränsen 38 timmar 45 minuter multiplicerad med antalet veckor under utjämningsperioden.

Tillämpningsanvisning

Vid allmän arbetstid och byråarbetstid kan man särskilja övertidsarbete per dygn och övertidsarbete per vecka. Med övertidsarbete per vecka avses arbete som överstiger övertidsgränsen per vecka, men som inte är övertidsarbete per dygn. Övertidsarbete ersätts antingen som övertidsarbete per dygn eller som övertidsarbete per vecka, men inte som båda. Från den arbetade tiden per vecka avdras först eventuellt övertidsarbete per dygn. Om övertidsgränsen per vecka överskrids också därefter, utgör den överskjutande tiden övertidsarbete per vecka.

2 I periodarbete (§ 9) är övertidsgränsen det timantal som anges i § 9 och under en avbruten arbetsperiod det timantal som anges i § 16.

3 Vid 37 timmar 30 minuters arbetstid i veckan (§ 10) är övertidsgränsen 38 timmar 45 minuter per vecka eller, i en utjämningsperiod som överstiger en

vecka, den nämnda arbetstiden per vecka multiplicerad med antalet veckor i utjämningsperioden.

- mom. 2 Som övertidsarbete räknas inte en utanför arbetstidslagen stående tjänsteinnehavares eller arbetstagares deltagande i möte, för vilket engångsarvode betalas.

KAPITEL III ■ ARBETSTID ■ Arbetstidshandlingar och nattarbete

- mom. 3 Övertidsarbete ersätts enligt arbetsgivarens prövning antingen i pengar eller i form av ledighet under ordinarie arbetstid på det sätt som bestäms närmare nedan eller i respektive bilaga.

- mom. 4 Av den fastställda arbetsskiftsförteckningen ska framgå mängden ersättning i form av ledighet och hur ledigheten förläggs. Om det i den fastställda arbetsskiftsförteckningen har antecknats att en tjänsteinnehavare eller arbetstagare ges ledighet som ersättning för övertidsarbete och den anställde insjuknar innan ledigheten börjar, flyttas den ersättning i ledig tid som antecknats under sjukledigheten så att den ges senare vid en tidpunkt som bestäms enligt § 25 mom. 5. Alternativt kan arbetsgivaren enligt prövning betala ut ersättning i pengar så som anges ovan i detta moment. Om den anställde insjuknar under den ersättande ledigheten flyttas övertidsersättningen i ledig tid från dagen efter insjuknandet till en senare tidpunkt eller ersätts i pengar så som anges ovan.

Tillämpningsanvisning

Andra tjänst- eller arbetsledigheter föranleder inte flyttning av övertidsledighet som fastställts i arbetsskiftsförteckningen.

Övriga ersättningar i form av ledighet som avses i detta kapitel flyttas inte.

§ 16 Mertids- och övertidsarbete i periodarbete under en avbruten period

Avbrott som planerats på förhand i arbetsskiftsförteckningen

- mom. 1 Om arbetsperioden avbryts av semester, tjänst- eller arbetsledighet eller någon annan godtagbar orsak, förkortas den ordinarie arbetstiden (övertidsgränsen) med 7 timmar 45 minuter för varje dylik frånvarodag som hade varit arbetsdag, dock högst med 38 timmar 45 minuter per kalendervecka.
För deltidsanställda betraktas som ordinarie arbetstid (mertidsgränsen) deltidsarbetstidens proportionella andel av övertidsgränsen för dem som har full arbetstid.

Tillämpningsanvisning

Om arbetsdagarna inte är kända, betraktas måndag–fredag som arbetsdagar. En söckenhelg som ingår i avbrottstiden betraktas som arbetsdag, vilket innebär att den ordinarie arbetstiden inte förkortas med söckenhelgsförkortning enligt § 9 mom. 3. En söckenhelg förkortar den ordinarie arbetstiden enligt § 9 mom. 3 när den står utanför avbrottet.

Om arbetstagaren är frånvarande hela kalenderveckan förkortas den ordinarie arbetstiden i arbetsperioden med 38 timmar 45 minuter.

I deltidsarbete är övertidsgränsen den samma som för dem som har full arbetstid.

Andra avbrott

mom. 2

- 1 Om ett avbrott som föranletts av en sådan orsak som avses i mom. 1 ovan inte var känt en vecka innan arbetsperioden började, utgör den arbetstid utanför frånvaron som utförs utöver den ordinarie arbetstid som planerats i den godkända arbetsskiftsförteckningen övertidsarbete vid full arbetstid.

Tillämpningsanvisning

Vet man om avbrottet senast 7 dagar innan arbetsperioden börjar planeras den ordinarie arbetstiden enligt mom. 1. Om avbrottet inte var känt (7 dagar innan perioden börjar) utvisar timantalet i mom. 2 övertidsgränsen.

- 2 I deltidsarbete är arbetstid utöver den ordinarie arbetstiden mertidsarbete upp till övertidsgränsen (full arbetstid enligt § 9). Om det i arbetsperioden ingår både på förhand planerat och något annat avbrott är övertidsgränsen det timantal som avtalats ovan i § 16 mom. 1.
- 3 Om ersättning i form av ledighet har planerats i arbetsskiftsförteckningen eller om arbetstiden understiger den ordinarie arbetstiden av någon annan motsvarande orsak utgörs övertidsarbete i fallet i punkt 1 och mertidsarbete i fallet i punkt 2 av de arbetstimmar som överstiger det antal timmar man får då man räknar ihop den arbetstid utanför avbrottstiden som antecknats i arbetsskiftsförteckningen och det på förhand planerade underskottet i den ordinarie arbetstiden.

§ 17 Övertidsersättning

mom. 1 För övertidsarbete betalas i penningersättning

1 en med 50 % förhöjd timlön för de 2 första timmarna övertidsarbete per dygn och en med 100 % förhöjd timlön för varje följande timme övertidsarbete per dygn, samt en med 50 % förhöjd timlön för de 5 första timmarna övertidsarbete per vecka och en med 100 % förhöjd lön för varje följande timme övertidsarbete per vecka och per dygn

2 i periodarbete en med 50 % förhöjd timlön för de 12 första övertidstimmar under en tvåveckorsperiod, för de 18 första övertidstimmar under en treveckorsperiod och för de 24 första övertidstimmar under en fyraveckorsperiod samt en med 100 % förhöjd timlön för varje följande övertidstimme

3 alternativt ges motsvarande ledighet.

mom. 2 Under en avbruten period i periodarbete och när en anställning börjar eller upphör mitt under en arbetsperiod ersätts övertidsarbete genom att det för de två första genomsnittliga övertidstimmar som uträknats per arbetsdag betalas en med 50 % förhöjd timlön och för varje därpå följande timme en med 100 % förhöjd timlön. Alternativt ges motsvarande ledighet.

En med 100 % förhöjd timlön betalas eller motsvarande ledighet ges dock för timmar som överstiger övertidstimmar ovan i mom. 1.

Som arbetsdagar betraktas också hela lediga dagar som följer av arbetstidsutjämning eller av ersättning i form av ledighet.

— — —

KAPITEL IV SEMESTER

— — —

§ 6 Hur semesterdagar åtgår

Huvudregel (i genomsnitt 5 arbetsdagar per vecka)

mom. 1 När semestern bestäms räknas som semesterdagar de i semestertiden ingående dagar vilka utan semestern skulle vara arbetsdagar som hör till den ordinarie arbetstiden, om inte något annat följer av mom. 3.

Tillämpningsanvisning

När det genomsnittliga antalet arbetsdagar i en vecka räknas ut anses söckenhelger som förkortar arbetstiden och dagar som

utgör ersättning i form av ledighet vara arbetsdagar. Ett nattskift anses utgöra en arbetsdag.

Om en anställd arbetar fem dagar i veckan, till exempel från måndag till fredag, från onsdag till söndag eller från tisdag till lördag, tillämpas huvudregeln i mom. 1. Likaså tillämpas mom. 1 om antalet arbetsdagar i en utjämningsperiod är till exempel 4, 5 och 6 under olika veckor, men i genomsnitt 5 arbetsdagar i veckan.

I semestertiden kan, beroende på semesterns längd, utöver arbetsdagar ingå också lediga dagar. Om alla arbetsdagar i en kalendervecka är semesterdagar kan hela kalenderveckan bestämmas vara semestertid, dvs. semestern kan sluta på en söndag.

Förutsättningarna för tillämpning av § 6 mom. 1 och 3 avgörs vid den tidpunkt då semester eller en del av den ges.

mom. 2 Slopät

Arbetstidsarrangemang som avviker från det vanliga

mom. 3 Om det i genomsnitt ingår fler eller färre än 5 arbetsdagar per kalendervecka i den ordinarie arbetstiden, inkluderas i semestertiden arbetsdagar och lediga dagar i samma proportion som annars, och semesterdagar åtgår under semestertiden enligt följande:

- 1 I en full kalendervecka ingår 5 semesterdagar.
- 2 Semesterdagar under ofullständiga kalenderveckor är de vardagar som ingår i semestertiden, utom lördagar. Om det däremot i semestertiden ingår lördagar och/eller söndagar som hade varit arbetsdagar, är också dessa semesterdagar. Antalet semesterdagar under en ofullständig kalendervecka kan dock vara högst 4.

Söckenhelg som förkortar arbetstiden

Inga semesterdagar åtgår för sådana arbetstidsförkortande söckenhelger som avses i § 7 mom. 2 i arbetstidskapitlet, även om de infaller under semestertiden.

Tillämpningsanvisning

Beträffande uträkningen av det genomsnittliga antalet arbetsdagar under en vecka, se tillämpningsanvisningen för mom. 1.

Bestämmelserna i § 6 mom. 3 tillämpas också när ingen ordinarie arbetstid har bestämts (t.ex. praktiserande veterinärer och läkare med befolkningsansvar) eller när arbetstiden varierar från vecka till vecka.

Förutsättningarna för tillämpning av mom. 3 avgörs vid den tidpunkt då semester ges. Om det alltså under den kalendervecka eller den utjämningsperiod i vilken semestern ingår eller under vilken semestern börjar eller slutar, utan semestern skulle ingå i genomsnitt fler eller färre än 5 i den ordinarie arbetstiden ingående arbetsdagar per kalendervecka, tillämpas bestämmelserna i mom. 3.

När mom. 3 tillämpas är det i allmänhet befogat att semestern om möjligt tas ut som fulla kalenderveckor eller som längre avsnitt under en utjämningsperiod så att arbetsdagarnas och de lediga dagarnas relativa andel är densamma som under arbetsperioderna. Under ofullständiga veckor kan det också bli nödvändigt med avrundningar. Utgångspunkten är att arbetstidsarrangemanget inte inverkar på semesterns längd. Till exempel är den längsta semestern räknat i semestertid alltid sammanlagt nästan 7,5 veckor (inkluderar inte arbetstidsförkortande söckenhelger).

Antalet arbetsdagar som ska ingå i semestertiden (och som utan semestern skulle vara arbetsdagar) räknas ut med hjälp av följande formel:

Arbetsdagar i genomsnitt under en kalendervecka	x semesterdagar
5	

När semestertiden bestäms ska man se till att rätt antal arbetsdagar (formeln) och semesterdagar ingår i semestertiden.

Exempel 1

Arbetstiden för deltidspensionerade A är 55 procent av full arbetstid, och A arbetar inom ramen för allmän arbetstid 5 arbetsdagar varannan vecka, från måndag till fredag (i genomsnitt 2,5 arbetsdagar i veckan), sammanlagt 42 timmar och 38 minuter (arbetsdagarnas längd 8–9 timmar).

mån	tis	ons	tor	fre	lör	sön	mån	tis	ons	tor	fre	lör	sön
!-----!							8 tim						
ledig vecka							38 min	9	8	9	8	-	-
(------s-----)													
i genomsnitt 2,5 arbetsdagar per vecka													

Semesterns längd är 38 semesterdagar.

Eftersom semestern ska innehålla arbetsdagar och lediga dagar i samma proportion som annars, ska 19 arbetsdagar ingå i semestertiden. Formeln är: $2,5 : 5 \times 38 = 19$

Semestern förläggs till exempel på följande sätt:

Semesterperiod:				
Ledig vecka	Arbetsvecka	Ledig vecka	Arbetsvecka	Ledig vecka
	5 ad		5 ad	
↑ Midsommarafton				
= 10 semesterdagar = 24 semesterdagar				

Utanför semesterperioden:			
Arbetsvecka	Ledig vecka	Arbetsvecka	
		4 ad	tor
= 9 arbetsdagar = semesterdagar			
↑ Semestern slutar			

Till semesterperioden kunde man också ha förlagt 3 arbetsveckor och 2 lediga veckor, varvid det skulle ha funnits en arbetsvecka i början och en i slutet av semestern. Då skulle semestern utanför semesterperioden ha börjat och slutat med en ledig vecka. Om midsommarafton inte hade ingått i semestertiden, skulle man ha varit tvungen att anteckna att semestern börjar på tisdagen i den första

veckan i stället för på måndagen.

Exempel 2

Allmän arbetstid (full arbetstid 38 timmar 45 minuter per vecka), 6 arbetsdagar per vecka (måndag - lördag) Rätten till semester omfattar 38 semesterdagar.

Till exempel:

mån	tis	ons	tor	fre	lör
7	6	8,25	6	6,5	5

Enligt ovan angivna formel ska 46 arbetsdagar ingå i semestertiden

$$(6 : 5 \times 38 = 45,6 \sim 46).$$

Under semesterperioden ges t.ex. 5 fulla kalenderveckor, inklusive midsommarafton (29 arbetsdagar och 24 semesterdagar) och utanför semesterperioden t.ex. tisdag - söndag och två fulla kalenderveckor (17 arbetsdagar och 14 semesterdagar).

Exempel 3

Arbetstiden har 1.1 ändrats från heltid till deltid (50 %) så att varannan vecka är arbetsvecka. Den anställde har rätt till 38 semesterdagar, varav 25 har tagits ut före 1.1 (5 veckors semester). Den semester som tas ut efter 1.1 (13 semesterdagar) inbegriper 7 arbetsdagar ($2,5/5 \times 13 = 6,5$). På semester som tagits ut före 1.1 tillämpas § 6 och på semester som tagits ut efter 1.1 tillämpas § 6 mom. 3.

- mom. 4 Om den ordinarie arbetstiden per dygn varierar med över 3 timmar i arbetstidsarrangemanget inkluderas i semestertiden arbetstid och ledig tid i samma proportion som annars. Det som sägs ovan gäller inte semester i periodarbete enligt § 16 mom. 1 i arbetstidskapitlet (på förhand planerat avbrott).

Exempel

Full arbetstid inom ramen för allmän arbetstid (38 tim. 45 min./vecka). Veckan består av 5 arbetsdagar. Den genomsnittliga längden på en arbetsdag är 7,75 timmar. Rätten till semester omfattar 28 semesterdagar.

mån (1)	tis (2)	ons (3)	tor (4)	fre (5)
9	9	8	7,75	5

Under semesterperioden ges till exempel 20 arbetsdagar som fulla kalenderveckor och utanför semesterperioden 8 arbetsdagar, enligt följande:

fre (1)	lör	sön	mån (2)	tis (3)	ons (4)	tor (5)	fre (6)	lör	sön	mån (7)	tis (8)
5	–	–	9	9	8	7,75	5	–	–	9	9

Semestern utanför semesterperioden skulle också ha kunnat börja till exempel på en fredag och sluta en dryg vecka senare på tisdagen, varvid den genomsnittliga längden på arbetsdagarna under semestertiden är 7,72 timmar ($61,75 : 8$), dvs. tillräckligt nära en genomsnittlig arbetsdagslängd, som man kan avvika något ifrån.

Avrundning

mom. 5

Ofullständiga dagar avrundas till närmaste heltal, varvid 0,5 avrundas uppåt. Om man i fråga om semestrar som hör till samma kvalifikationsår blir tvungen att avrunda semesterdelar två gånger eller fler, ska slutresultatet bli detsamma som om delarna hade adderats ihop och avrundningen gjorts på ovan nämnda sätt.